

DŮLEŽITÉ KONTAKTY

DONA linka nonstop (telefonická linka – poskytuje konzultace pacientům/ <u>obětem domácího násilí</u> i pomáhajícím profesionálům)	2 51 51 13 13	Centrum krizové intervence nonstop	284 016 666
Bílý kruh bezpečí nonstop (pomoc <u>obětem trestných činů</u>)	257 317 110	Linka důvěry RIAPS nonstop	222 580 697
		ROSA (centrum pro týrané a osamělé ženy)	241 432 466 602 246 102

INFORMACE:

OSPOD – Orgán sociálně-právní ochrany dětí – existuje při obecním úřadě každé obce s rozšířenou působností.

Azylové domy – kontakt na azylový dům v místě poskytnete příslušný sociální odbor obecního či městského úřadu, kontakt poskytnete i DONA linka.

MĚJTE NA PAMĚTI

Úspěch své intervence neposuzujte podle aktivity pacientů. Oběť domácího násilí je nejvíce ohrožena na zdraví a životě právě v okamžiku, kdy se pokusí opustit násilného partnera/ku. Může trvat poměrně dlouho, než se k tomuto kroku odhodlá. Mnoho týraných osob potřebuje pomalý postup. Každá rada, každý projev podpory, každé laskavé slovo přiblíží týranou osobu k odhodlání svou situaci řešit.

Linky důvěry – každé větší město má svou Linku důvěry – kontakt najdete ve Zlatých stránkách, popřípadě vám jej poskytne příslušný sociální odbor obecního či městského úřadu a také DONA linka.

KARTA PRO SESTRY V KLINICKÉ OŠETŘOVATELSKÉ PRAXI

Včasná detekce **domácího násilí** a kontakt s jeho obětí

„Největší šanci detekovat domácí násilí mají zdravotní sestry, protože stráví s pacientem více času a pacienti se s osobními problémy raději svěřují jim.“

MUDr. Tomáš Procházka
Nemocnice na Homolce

Máte-li jakékoli pochyby, potřebujete-li zjistit informace o postupech pomoci v případech domácího násilí, chybí-li vám kontakt na nějakou instituci či organizaci, neváhejte kontaktovat **DONA linku 2 51 51 13 13**. Tato nonstop telefonní služba disponuje kvalifikovaným personálem a širokou databází.

S oběťmi domácího násilí (dále DN) zejména ženami, seniory či zdravotně postiženými se můžete setkat i vy ve své každodenní praxi. Následující doporučení by vám mohla napomoci včas rozpoznat přítomnost domácího násilí v jejich životě a zvážit vhodný způsob pomoci.

CO JE DOMÁCÍ NÁSILÍ

Domácí násilí je **fyzické, psychické nebo sexuální násilí mezi intimními partnery**, tj. manžely, druhy apod.,

- ke kterému dochází v **soukromí**, tedy mimo kontrolu veřejnosti,
- intenzita násilných incidentů se zpravidla **stupňuje** a
- u oběti vede ke **ztrátě schopností** včas zastavit násilné incidenty a efektivně vyřešit narušený vztah.

Širší pojem „*násilí v rodině*“ zahrnuje také násilí páchané na dětech a násilí páchané na seniorech. I pro tyto případy platí rady obsažené v této kartě.

Domácí násilí je jednostranné, agresor a oběť si nikdy nemění role!

CO NENÍ DOMÁCÍ NÁSILÍ

- SPOR
- JEDNORÁZOVÝ INCIDENT
- VZÁJEMNÉ POTYČKY MEZI PARTNERY

JAK ODLIŠIT DOMÁCÍ NÁSILÍ OD RODINNÝCH PROBLÉMŮ A KRIZÍ

1. Přímým dotazováním.

Klíčové jsou dotazy na fyzické, psychické, sexuální a také ekonomické násilí.

2. Pomocí následujícího odlišení – **diferenciálně diagnostická kritéria** jsou tři:

a) **Startér násilí.**

DN není vyprovokované chováním oběti.

Klíčová je otázka „Co předcházelo incidentu?“

b) **Opakování násilí.**

DN není jednorázový akt. Je to proces, který má start, vývoj a spěje k nějakým koncům. Zásadně mění povahu partnerského vztahu. Klíčové otázky jsou „Kdy to začalo, jak dlouho to trvá, co se děje nyní?“

c) **Pocit oběti.**

Oběť DN má typické pocity, zejména strach z opakování násilí. Klíčové otázky jsou „Jak reagujete, na co myslíte, jak se cítíte?“

ROZPOZNÁVÁNÍ OBĚTÍ DOMÁCÍHO NÁSILÍ

Oběti DN vám většinou samy od sebe nesdělí žádné informace o svém problému. Promluví však, jestliže jim budou kladeny jednoduché a přímé otázky nekonfliktním tónem a v důvěryhodném prostředí.

S pacienty o tomto problému nehovořte v přítomnosti jiných osob, zejména jejich partnerů/partnerek.

Někdy je těžké rozpoznat týranou osobu, jestliže nevyhledá pomoc v akutní fázi po incidentu. Týrané oběti trpí často studem a mohou uvádět jiné důvody pro své potíže. Mají tendenci minimalizovat projevy agrese, **skutečnost je zpravidla horší**, než uvádějí. Budte trpěliví.

Mnoho týraných osob potřebuje pomalý postup (drobné krůčky raději než radikální řešení), ačkoli jejich situace je velmi zlá.

● „Psychologické“ signály domácího násilí:

- manipulace s realitou (laxnost, odmítání pomoci);
- neschopnost ventilovat vztek;
- disociace;
- subjektivní minimalizace násilí;
- naučená pasivita, bezmoc, sebeobviňující reakce;
- přílišná ochota vyhovět druhým.

Oběť ztrácí výhled do budoucnosti.

Proto se u ní projevují:

- snížené sebehodnocení;
- zvýšená dráždivost;
- čerstvé zážitky spojené s rolí oběti.

● Okolnosti budící podezření na DN

Spolehlivý marker neexistuje, DN je pravděpodobnější v těchto případech:

- Vícečetná zranění, zejména hlavy, obličeje a krku.
- Četná obranná zranění.
- Delší časový úsek mezi vznikem zranění a vyhledáním lékařské pomoci.
- Neuspokojivá vysvětlení zranění („pád ze schodů“).
- Jakékoli zranění ženy během těhotenství, zejména zranění břicha a prsou.
- Anamnéza traumatu.
- Neurčité somatické stesky.
- Psychické problémy jako deprese, sebevražedné představy, úzkost, poruchy spánku.
- Partner/ka, případně příbuzní, kteří se zdají být přespříliš ochrannější a jsou neustále blízko pacienta/ky.

Máte-li jistotu, či jen podezření, že pacient/ka je obětí domácího násilí, doporučujeme kontaktovat příslušnou sociální pracovníci buď v nemocnici nebo v místě bydliště pacienta/ky.

CHOVÁNÍ PACHATELE V DOBĚ HOSPITALIZACE OBĚTI DOMÁCÍHO NÁSILÍ

Doba hospitalizace oběti je pro násilníka stresová, neboť *ztrácí nad obětí kontrolu*.

Dezintegrovaný pachatel proto často:

- přemlouvá oběť k dobrovolnému ukončení léčby;
- jeví se přespříliš ochranný;
- usiluje o rychlé propuštění oběti z nemocnice pod nepravdivými záminkami;
- chová se agresivně vůči pracovníkům nemocnice, vyhrožuje stížnostmi pod záminkou ochrany oběti;
- chová se jiným neadekvátním a nápadným způsobem: je podezřívavý, nebo naopak přehnaně ochotný apod.

ZÁSADY KOMUNIKACE S OBĚTÍ DOMÁCÍHO NÁSILÍ

- **empatie**, aktivní naslouchání, potvrzování emocí;
- **upřímnost** (problém DN je vždy složitý, komplikace a další útrapy nelze před pacienty zamlčovat);
- **porozumění** (důležité: nikdy nepodmiňovat pomoc tím, že oběť opustí tyрана; oběť musí vědět, že i po nešťastném pokusu o záchranu vztahu bude pomáhajícími pracovníky akceptována).

● Doporučení pro vedení rozhovoru

Povzbudte pacienta/ku k rozhovoru. V jeho průběhu budujte vzájemnou důvěru, naslouchejte, neposuzujte. **Tažte se výslovně po incidentech DN.**

- Stalo se někdy, že vás někdo blízký uhodil či jinak fyzicky napadl, nebo že vám vyhrožuje?
- Děje se to nyní?

Povinnost oznámit trestný čin » trestní zákon § 168
Zjistíte-li týrání dětí (případně jiné svěřené osoby), vždy hlase případ policii.

Povinnost překazit trestný čin » trestní zákon § 167
Zjistíte-li, pohlavní zneužívání dítěte, případně jiné svěřené osoby, vyplývá pro vás ze zákona povinnost tento trestný čin překazit. Tzn. učinit takové

- Cítíte se doma bezpečně?
- Vypadá to, jako by vás někdo uhodil – jak se to stalo?
- Lidé, kteří mají tyto potíže, bývají obětí násilí ve svých rodinách – děje se něco takového u vás?
- Jak se nyní cítíte?
- Vyhledal/a jste už někdy pomoc?
- Jak se k vám partner/ka choval/a?
- Co dělal/a?
- Jak jste se cítil/a?
- Kdy to začalo?
- Jak to začalo?
- Jak jste se choval/a při prvním napadení?
- Co vás dnes nejvíc trápí?
- Jsou ohroženy také děti?
- Jak reagují na DN?
- Jak vidíte teď váš vztah?
- Jak vám můžeme pomoci?
- Co očekáváte od nás?
- Jaké máme společné možnosti řešit váš problém?

SIGNÁLY ZVÝŠENÉHO RIZIKA PRO OBĚŤ

Zvýšené riziko vzniká zejména tehdy, jestliže agresor:

- je držitelem střelné zbraně;
- je abusérem alkoholu nebo jiných drog;
- vyhrožuje zabitím nebo sebevraždou;
- napadá i děti;
- již napadl i zakročující policisty;
- má sklon ke slídění či pronásledování oběti.

Jsou-li přítomny **dva nebo více signálů zvýšeného rizika, je ohrožení oběti velmi vážné.**

Je namístě hledat možnosti azylového ubytování, případně doporučit podání trestního oznámení na agresora.

Poskytněte pacientům **kontakt na organizace pro pomoc obětem trestných činů a krizové linky.**

opatření, aby pachatel nemohl ve svém jednání pokračovat. Například své zjištění oznámíte OSPOD nebo policii.

Doporučení:

Zjistíte-li, že v domácnosti postižené násilím mezi dospělými žijí děti, vždy hlase případ orgánu sociálně-právní ochrany dětí.